

Nr 12

Kulturutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1972: 30 angående vissa anslag ur kyrkofonden, jämte motioner.

Propositionen

Kungl. Maj:t har i propositionen 1972: 30 under åberopande av utdrag ur statsrådsprotokollet över utbildningsärenden för den 25 februari 1972 föreslagit riksdagen att

dels besluta att kostnaderna för de under punkt 1 i statsrådsprotokollet angivna utredningarna skall stanna slutligt på kyrkofonden,

dels medge att ur kyrkofonden

1. för budgetåret 1972/73 utgår medel med högst 80 000 kr. för anlitande av biträde vid handläggningen av kyrkliga ärenden inom vederbörande statsdepartement,

2. till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse utgår dels för tiden den 13 mars 1971—den 30 juni 1972 ytterligare avlöningsbidrag med sammanlagt 38 000 kr., dels fr. o. m. den 1 juli 1972 t. v. 19 bidrag om vardera 35 000 kr. för år till avlöning av präster som är anställda i styrelsens tjänst i utlandet,

3. för budgetåret 1972/73 utgår bidrag till Svenska diakonsällskapet med högst 125 000 kr. till bestridande av kostnader för utbildning av kyrkomusiker vid Sköndalsinstitutet,

4. fr. o. m. den 1 juli 1972 t. v. utgår bidrag med 100 000 kr. för år till Lutherska världsförbundets svenska sektion,

5. fr. o. m. den 1 juli 1972 t. v. utgår bidrag med högst 10 000 kr. för år till bestridande av kostnader för sammanställning av en årlig riksomfattande kyrkostatistik,

6. fr. o. m. den 1 juli 1972 t. v. utgår anslag med 150 000 kr. för år till extra utgifter,

7. räknat fr. o. m. den 1 januari 1972 t. v. får bestridas kostnader för de ändamål och enligt de grunder som angivits under punkt 8 i statsrådsprotokollet.

I propositionen föreslås att kostnaderna för vissa avslutade utredningar på det kyrkliga området skall stanna slutligt på kyrkofonden. För anlitande av biträde inom utbildningsdepartementet vid handläggningen av kyrkliga ärenden begärs oförändrat belopp. Vidare föreslås uppräkningsbidragen till sjömanspräster, av bidragen till kyrkomusikerutbildningen vid Sköndalsinstitutet och till Lutherska världsförbundets

svenska sektion samt av anslaget ur kyrkofonden till extra utgifter. Förslag läggs fram om ett årligt bidrag på 10 000 kr. till sammanställning av en riksomfattande kyrkostatistik. Slutligen berörs vissa frågor i anslutning till de nya lagarna om förvaltning av kyrklig jord och om kyrkliga kostnader.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande motioner

dels motionen 1972: 1505 av herr Källstad m. fl. (fp) vari hemställts att riksdagen medger att ett bidrag om 35 000 kr. utgår ur kyrkofonden till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse för avlöning av sjömanspräst i Liverpool,

dels motionen 1972: 1506 av herr Börjesson i Glömminge (c) vari hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär prövning och förslag rörande utjämning genom kyrkofonden av pastoratens kyrkovaktmästarlönkostnader enligt principer motsvarande de som gäller i fråga om kyrkomusikerlönkostnaderna.

Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse erhåller ur kyrkofonden 19 bidrag för avlönande av präster anställda i styrelsens tjänst i utlandet. Ett av dessa bidrag avser enligt beslut av 1962 års riksdag den svenske sjömanspastorn i Hamburg, som tidigare hade avlönats av Evangeliska fosterlandsstiftelsen. Enligt en år 1962 träffad överenskommelse mellan stiftelsen och styrelsen svarar sjömansvårdsstyrelsen för anställande och avlönande av denne präst medan stiftelsen svarar för driften och den löpande verksamheten i övrigt.

För sjömansvårdande verksamhet i Liverpool har sedan länge funnits en av Evangeliska fosterlandsstiftelsen anställd sjömanspräst. Enligt ett år 1971 ingånget samarbetsavtal mellan sjömansvårdsstyrelsen och Evangeliska fosterlandsstiftelsen avseende tiden 1/10 1971—30/6 1973 skall emellertid i fråga om verksamheten bland sjömän i utländska hamnar en integrering mellan styrelsen och stiftelsen försöksvis ske så att all administration handhas av styrelsen. Vidare skall all personal vid sjömanskyrkorna, även den i Liverpool, anställas och avlönas genom sjömansvårdsstyrelsen. Evangeliska fosterlandsstiftelsen bidrar med 75 000 kr. för perioden 1/10 1971—30/6 1972 och med 70 000 kr. för tiden 1/7 1972—30/6 1973. Det förutsättes i överenskommelsen att kyrkofondsbidrag utgår till avlönande av sjömansprästen i Liverpool fr. o. m. 1/7 1972.

I propositionen redovisas att sjömansvårdsstyrelsen anhållit om ytterligare ett kyrkofondsbidrag till avlönande av sjömanspräst för att kunna överta ansvaret för avlönande av sjömansprästen i Liverpool. Kammarkollegiet har tillstyrkt det begärda avlöningsbidraget under förutsättning

att motsvarande arrangemang tillämpas som beträffande den sjömansvårdande verksamheten i Hamburg.

I motionen 1972: 1505 hänvisas som stöd för förslaget om ett bidrag till avlönande av en sjömanspräst i Liverpool bl. a. till att kammarkollegiet, som tillstyrkt förslaget, framhållit att antalet svenska och skandinaviska fartyg som anlöper Liverpools hamn är betydande och väl motsvarar vad som brukar utgöra en förutsättning för stationering av en sjömanspräst.

I motionen 1972: 1506 har begärts prövning och förslag rörande utjämning genom kyrkofonden av pastoratens kyrkovaktmästarlönkostnader enligt principer motsvarande dem som gäller i fråga om kyrkomusikerlönkostnaderna. Motionären påpekar att det föreligger betydande variationer i den belastning som avlöningskostnaderna för kyrkovaktmästare innebär för de olika pastoraten. Enligt motionärens mening skulle en höjning av allmänna kyrkoavgiften med ett eller ett par öre medföra ett tillräckligt tillskott till kyrkofonden för att kunna utjämna dessa kostnader. Utjämningen kunde, anför motionären, begränsas till en vaktmästare för varje församling för att därigenom hjälpa de små och svaga kyrkliga enheterna.

Riksdagen har vid flera tillfällen och senast år 1971 prövat motionsyrkanden med samma syfte som det nu föreliggande. I sitt betänkande KrU 1971: 7 anförde kulturutskottet att tredje lagutskottet vid sin behandling av frågan år 1968 i sitt utlåtande nr 2 erinrat om att 1958 års utredning kyrka—stat i betänkandet X (SOU 1967: 46) angående kyrklig egendom, skattefrågor och prästerskapets privilegier uttalat att en avsevärd utjämning av skillnaderna i skattetryck mellan församlingarna skett genom det fr. o. m. år 1966 införda skatteutjämningssystemet. Enligt utredningens mening skulle de ojämnheter i skattetryck som alltjämt kvarstod i stor utsträckning kunna elimineras genom att församling ingick i ekonomisk gemenskap med annan eller andra församlingar. Tredje lagutskottet avstyrkte de då föreliggande motionerna i frågan men anförde dock att ett av utskottet tidigare gjort uttalande om önskvärdheten av en lättnad för de mindre församlingarna i fråga om utgifterna för kyrkovaktmästare alltjämt ägde giltighet. Med hänvisning härtill samt till att frågan om dispositionen och utnyttjandet av kyrkofonden sammanhänger med det utredningsuppdrag som lämnats 1968 års beredning om stat och kyrka avstyrkte kulturutskottet den vid 1971 års riksdag föreliggande motionen, som också avlogs av riksdagen.

Utskottet

Yrkandet i motionen 1972: 1505 överensstämmer med en framställning från svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse om ytterligare ett bi-

drag ur kyrkofonden avsett för avlöning av en sjömanspräst i Liverpool. Den sjömansvårdande verksamheten i Liverpool omhänderhas f. n. av styrelsen och Evangeliska fosterlandsstiftelsen enligt det samarbetsavtal dem emellan som redovisats i det föregående. I propositionen avvisas styrelsens framställning med hänvisning till att den måste vägas mot övriga anspråk på bidrag ur fonden.

Utskottet anser sig med hänsyn till den återhållsamhet med utgifts-ökningar som i dagens läge är ofrånkomlig inte böra tillstyrka att ytterligare ett bidrag för avlöning av sjömanspräster får utgå ur kyrkofonden. Utskottet avstyrker alltså motionen 1972: 1505.

Vad avser yrkandet i motionen 1972: 1506 får utskottet erinra om att yrkanden med samma syfte prövats av riksdagen vid ett flertal tillfällen och senast vid 1971 års riksdag. Utskottet har i och för sig förståelse för motionärens synpunkt att det vore önskvärt med en lättnad för de mindre församlingarna i fråga om utgifterna för kyrkovaktmästare. Utskottet får dock ånyo erinra om att frågan om dispositionen och utnyttjandet av kyrkofonden sammanhänger med det utredningsuppdrag som lämnats 1968 års beredning om stat och kyrka. Enligt vad utskottet inhämtat kommer beredningen att avlämna ett betänkande under första halvåret 1972. Med hänsyn till vad som nu anförts anser sig utskottet inte böra tillstyrka motionen 1972: 1506.

Vad i propositionen anförts och föreslagits har inte givit utskottet anledning till erinran eller, bortsett från vad ovan anförts om den sjömansvårdande verksamheten i Liverpool, särskilda uttalanden. Förslagen i propositionen tillstyrkes alltså.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen beslutar att kostnaderna för de under punkt 1 i statsrådsprotokollet angivna utredningarna skall stanna slutligt på kyrkofonden,
2. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen 1972: 1505 medger att ur kyrkofonden till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse utgår dels för tiden den 13 mars 1971—den 30 juni 1972 ytterligare avlöningsbidrag med sammanlagt 38 000 kr., dels fr. o. m. den 1 juli 1972 t. v. 19 bidrag om vardera 35 000 kr. för år till avlöning av präster som är anställda i styrelsens tjänst i utlandet,
3. att riksdagen medger att ur kyrkofonden
 - a) för budgetåret 1972/73 utgår medel med högst 80 000 kr. för anlåtande av biträde vid handläggningen av kyrkliga ärenden inom vederbörande statsdepartement,
 - b) för budgetåret 1972/73 utgår bidrag till Svenska diakonsällskapet med högst 125 000 kr. till bestridande av kostnader för utbildning av kyrkomusiker vid Sköndalsinstitutet,

- c) fr. o. m. den 1 juli 1972 t. v. utgår bidrag med 100 000 kr. för år till Lutherska världsförbundets svenska sektion,
 - d) fr. o. m. den 1 juli 1972 t. v. utgår bidrag med högst 10 000 kr. för år till bestridande av kostnader för sammanställning av en årlig riksomfattande kyrkostatistik,
 - e) fr. o. m. den 1 juli 1972 t. v. utgår anslag med 150 000 kr. för år till extra utgifter,
 - f) räknat fr. o. m. den 1 januari 1972 t. v. får bestridas kostnader för de ändamål och enligt de grunder som angivits under punkt 8 i statsrådsprotokollet,
4. att riksdagen avslår motionen 1972: 1506.

Stockholm den 13 april 1972

På kulturutskottets vägnar
LENNART MATTSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Mattsson i Lane-Herrestad (c), Björk i Göteborg (s), Larsson i Vänersborg (s), Källstad (fp), fru Sundström (s), herr Nilsson i Agnäs (m), fru Berglund (s), herrar Sundman (c), Leander (s), Eriksson i Ulfsbyn (c), Green (s), fru Ryding (vpk), herrar Enlund (fp), Andersson i Örträsk (s) och Nisser (m).

Reservation

av herrar Källstad (fp) och Enlund (fp) som anser att
dels det stycke i utskottets yttrande som på s. 4 börjar med »Utskottet anser» och slutar med »motionen 1972: 1505» bort ha följande lydelse:

»Utskottet som får erinra om att mer än 100 år förflutit sedan Evangeliska fosterlandsstiftelsen började sin sjömansvårdande verksamhet i Liverpool vill understryka att det i ärendet vitsordats att antalet svenska och skandinaviska fartyg som anlöper Liverpools hamn mer än väl motsvarar vad som brukar utgöra en förutsättning för att en sjömanspastor skall stationeras på platsen. Då nu stiftelsen av ekonomiska skäl inte längre kan stå som ensam huvudman för verksamheten och sjömansvårdsstyrelsen därför trätt in vid dess sida finner utskottet övervägande skäl tala för att styrelsens framställning om ytterligare ett kyrkofondsbidrag bifalles så att den otvivelaktigt mycket värdefulla verksamheten i Liverpool kan fortsätta. Utskottet tillstyrker därför motionen 1972: 1505.»

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

- »2. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen 1972: 1505 medger att ur kyrkofonden till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse utgår dels för tiden den 13 mars 1971 — den 30 juni 1972 ytterligare avlöningsbidrag med sammanlagt 38 000 kr., dels fr. o. m. den 1 juli 1972 t. v. 20 bidrag om vardera 35 000 kr. för år till avlöning av präster som är anställda i styrelsens tjänst i utlandet,»